

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અમદાવાદ મધ્યે ગુજરાત ઉચ્ચ અદાલતમાં

આવકવેરા સંદર્ભ નં. ૧૬/૨૦૦૩

મંજૂરી અને હસ્તાક્ષર અર્થે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી કે.એસ. ઝવેરી

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી કે.જે. ઠાકર

=====

૧ શું લોકલ અખબારના રિપોર્ટ્સને ચુકાદો જોવા માટે મંજૂરી આપી શકાય?

૨ રિપોર્ટરને સંદર્ભિત કરવો કે નહીં?

૩ શું માનનીય ન્યાયમૂર્તિ ચુકાદાની આખરી નકલ જોવા માંગે છે?

૪ શું આ કેસમાં ભારતીય બંધારણ અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈ આદેશના અર્થઘટન અંગે કાયદાનો કોઈ નોંધપાત્ર પ્રશ્ન સામેલ છે?

૫ શું તેને દીવાની ન્યાયાધીશને પરિપત્રિત કરવો જોઈએ?

=====

સી.આઈ.ટી. અરજદારો

વિરુદ્ધ

શ્રી ગોપાલ ગ્રામ સેવા સહકારી મંડળી લિમિટેડ..... સામાવાળાઓ

=====

ઉપસ્થિતી:

અરજદાર નં.૧ તરફે વકીલ શ્રી મનીષ ભટ્ટ સાથે શ્રીમતી મૌના એમ ભટ્ટ
સામાવાળા (ઓ) નં.૧ તરફે વકીલ શ્રી એસ.એન. દિવેટીયા

=====

ન્યાયપીઠ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી કે.એસ. ઝવેરી

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી કે.જે. ઠાકર

તારીખ: ૦૨/૧૨/૨૦૧૪

મૌખિક ચુકાદો

(માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી કે.એસ. ઝવેરી દ્વારા)

૧. આ સંદર્ભ દ્વારા, રાજકોટના આવકવેરા કમિશનર દ્વારા કરાયેલ
એસ.એલ.પી. (સી) નં. ૧૨૦૨૨/૧૯૯૧માંથી ઉદ્ભવેલ સિવિલ અપીલ નં.
૧૦૬૫૨/૧૯૯૬માં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના તા. ૧૨.૦૮.૧૯૯૬ના
આદેશ અનુસાર, અધિકરણને નીચેનો પ્રશ્ન, જે કાનૂની પ્રશ્ન હોવાનું કહેવાય છે,

તેની માનનીય અભિપ્રાય માટે ગુજરાત વડી અદાલત સમક્ષ ઉઠાવીને સંદર્ભિત કરવાનો નિર્દેશ કરવામાં આવ્યો છે:

“૧. શું, કેસના તથ્યો અને પરિસ્થિતિઓમાં, અપીલીય અધિકરણ આવકવેરા કમિશનરના આદેશને રદ કરવામાં યોગ્ય હતું.

૨. શું, અપીલીય ટ્રિબ્યુનલ કાયદાનુસાર આ માને છે કે ‘જૂના અધિનિયમ, ૧૯૨૨ ની સૂચના નં. એસ.આર.ઓ./૯૯૨ તારીખ ૨૨.૧૨.૧૯૫૦ પરત ખેંચવામાં આવી નહોતી અને, તેથી, તે સહકારી મંડળીને તેના વ્યવસાયમાંથી થતી આવકની મુક્તિ માંગવા માટે યોગ્ય આધાર પૂરો પાડતી હતી.’

૨. હાલના કેસના સંબંધિત તથ્યો એ છે કે નિર્ધારિત કરદાતા એક સહકારી મંડળી છે અને તેનું આકારણી આવકવેરા અધિકારી દ્વારા એ.ઓ.પી.ના દરજ્જામાં કરવામાં આવ્યું હતું. નિર્ધારિત કરદાતાએ તેની આવક રૂપિયા ૩,૬૩,૪૩૫/- તરીકે દર્શાવી હતી. આકારણી પ્રક્રિયામાં, નિર્ધારિત કરદાતાની તરફથી એવો દાવો કરવામાં આવ્યો હતો કે તેનો વ્યવસાય ખાતર, કાચું તેલ, ખાંડ, તેલીબિયાં વગેરેની સભ્યો તથા ગેરસભ્યોને પુરવઠો કરવાનો હતો. તેમ છતાં, તેણે એવી પ્રાર્થના કરી હતી કે તેની આવક ૧૯૫૦માં જારી થયેલ અધિસૂચના હેઠળ મુક્ત છે. આવકવેરા અધિકારીએ સ્વીકાર્યું હતું કે નિર્ધારિત

કરદાતાની આવક ૧૯૫૦માં જારી થયેલ કેટલીક અધિસૂચનાઓ હેઠળ મુક્ત હતી. જોકે, કાર્યવાહીનો રેકૉર્ડ તપાસતાં, વિદ્વાન સી.આઈ.ટી., રાજકોટનો એવો મત હતો કે નિર્ધારિત કરદાતાની આવક આઈ.ટી. અધિનિયમ, ૧૯૬૧ મુજબ સંપૂર્ણપણે મુક્ત ન હતી, પરંતુ તે આઈ.ટી. અધિનિયમની કલમ ૮૦પી દ્વારા નિયંત્રિત કેટલીક મુક્તિઓ મેળવવા પાત્ર હતી. તેથી, વિદ્વાન સી.આઈ.ટી.નું એવું મંતવ્ય હતું કે આઈ.ટી.ઓ. દ્વારા કરવામાં આવેલ આકારણી, નિર્ધારિત કરદાતાની આવકને સંપૂર્ણપણે મુક્ત ગણવાના હદ સુધી, ખોટું અને રાજસ્વના હિતને હાનિકારક હતું. તેથી વિદ્વાન સી.આઈ.ટી.(એ) એ અધિનિયમની કલમ ૨૬૩ હેઠળ જરૂરી નોટિસો જારી કરી અને નિર્ધારિત કરદાતાને કારણ દર્શાવવા જણાવ્યું કે આકારણી શા માટે રદ ન કરવામાં આવે અને તેને પુનઃ ઘડવા માટે શા માટે દિશાનિર્દેશ ન કરવામાં આવે, જેમાં સહકારી મંડળીના દાવાનો અધિનિયમની કલમ ૮૦પીની જોગવાઈઓના પ્રકાશમાં નવી સિરેથી વિચાર કરવામાં આવે. નિર્ધારિત કરદાતાએ તેને જારી કરાયેલ કારણદર્શક નોટિસ સામે અનેક વાંધાઓ ઉઠાવ્યા અને મુખ્યત્વે એવો દાવો કર્યો કે તેની આવક અધિસૂચના નં. એસ.આર.ઓ./૯૯૮ તા. ૨૨.૧૨.૫૦ મુજબ મુક્ત છે, જે ભલે ૧૯૨૨ના અધિનિયમ હેઠળ જારી કરવામાં આવી હતી, છતાં પાછી ખેંચવામાં આવી નથી. નિર્ધારિત કરદાતાએ વધુમાં દાવો કર્યો કે નિર્ધારિત કરદાતાની તરફથી આવો જ દાવો, શ્રી મોતી મારડ જૂથ વિવિધ કાર્યકારી સહકારી મંડળી લિ., ના કેસમાં આઈ.ટી.એ. નં. ૧૯૪૬/અહમદાબાદ/૮૨ માટે આ.વ.

૧૯૮૪માં અને આઈ.ટી.એ. નં. ૨૩૧૯/અહમદાબાદ/૯૨ માટે આ.વ. ૧૯૭૮-૭૯માં, અપીલ અધિકરણ દ્વારા સ્વીકારવામાં આવ્યો હતો; અપીલ અધિકરણે એવો અભિપ્રાય લીધો હતો કે સહકારી મંડળીની આવક મુક્ત છે, પરંતુ તે નિર્ણય વિભાગે સ્વીકાર્યો નહોતો અને અધિનિયમ, ૧૯૬૧ ની કલમ ૨૫૬(૨) હેઠળ સંદર્ભ દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો. ઉક્ત સંદર્ભો માનનીય વડી અદાલતે સ્વીકાર્યા હતા. આ રીતે ઠરાવી, સી.આઈ.ટી.એ આઈ.ટી.ઓ. દ્વારા કરવામાં આવેલ આદેશ રદ કર્યો અને તેને એ દિશા આપી કે આકારણી પુનઃ ઘડવામાં આવે, જેમાં સહકારી મંડળી એટલે કે નિર્ધારિત કરદાતાની આવકને સંપૂર્ણ મુક્તિ તરીકે ગણવામાં ન આવે. તેણે વધુમાં આઈ.ટી.ઓ.ને નવી આકારણી આજ્ઞા ઘડતી વખતે કલમ ૮૦પીની જોગવાઈઓનો વિચાર કરવા દિશા આપી. સી.આઈ.ટી.ના ઉક્ત દિશાનિર્દેશોથી વ્યથિત થઈ, નિર્ધારિત કરદાતાએ આવકવેરા અપીલ અધિકરણ સમક્ષ અપીલ પસંદ કરી હતી. સુસંગતતા જાળવવા માટે અપીલ અધિકરણે પોતાના અગાઉના નિર્ણયને અનુસર્યો અને એવો નિષ્કર્ષ આપ્યો કે સહકારી મંડળીને તેના વ્યવસાયિક આવક સંબંધે મુક્તિ આપતાં આકારણી અધિકારીનો આદેશ ખોટો તથા રાજસ્વના હિતને હાનિકારક નહોતો અને સી.આઈ.ટી.(એ) નો આદેશ રદ કરવામાં આવ્યો, અને ત્યારબાદ અપીલ અધિકરણે આ મુદ્દો આ અદાલતને સંદર્ભિત કર્યો.

૩. અરજદાર-મહેસૂલ તરફથી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ શ્રી ભટ્ટ સાથે શ્રીમતી મૌના ભટ્ટે આકારણી અધિકારીએ પસાર કરેલા આદેશ પર આધાર મૂક્યો છે, જેમાં આકારણી અધિકારીએ આવકવેરા અધિનિયમની કલમ ૨૯૭ દ્વારા રદ કરવામાં આવેલ હોવા છતાં ૧૯૨૨ના વર્ષમાં જારી કરાયેલા પરિપત્રનું અનુસરણ કર્યું છે. ઉક્ત અધિનિયમ નીચે મુજબ છે:

“રદબાતલ અને બચાવની જોગવાઈઓ

૨૯૭. (૧) ભારતીય આવકવેરા અધિનિયમ, ૧૯૨૨ (૧૯૨૨નું ૧૧) આથી રદ કરવામાં આવે છે.

(૨) ભારતીય આવકવેરા અધિનિયમ, ૧૯૨૨ (૧૯૨૨ નો ૧૧) (આ પછી જેને રદ કરાયેલ અધિનિયમ તરીકે ઉલ્લેખવામાં આવ્યું છે) ના રદ થવા છતાં— (એ) જ્યાં કોઈ વ્યક્તિ દ્વારા કોઈ આકારણી વર્ષ માટે આ અધિનિયમના પ્રારંભ પહેલાં આવકનું વળતરપત્ર દાખલ કરવામાં આવ્યું હોય, ત્યાં તે વર્ષ માટે તે વ્યક્તિની આકારણી સંબંધિત કાર્યવાહી એમ હાથ ધરવામાં આવી શકે અને ચાલુ રાખવામાં આવી શકે જાણે આ અધિનિયમ પસાર કરવામાં આવ્યો જ ન હોય;

(બી) જ્યાં આ અધિનિયમના પ્રારંભ પછી રદ કરાયેલા અધિનિયમની કલમ ૩૪ હેઠળની નોટિસના અનુસરણમાં સિવાય, કોઈપણ વ્યક્તિ દ્વારા ૩૧મી માર્ચ, ૧૯૬૨ના દિવસે સમાપ્ત થતા આકારણી વર્ષ માટે અથવા તે પહેલાંના કોઈપણ વર્ષ માટે આવકનું વળતર દાખલ કરવામાં

આવે છે, ત્યાં તે વર્ષ માટે તે વ્યક્તિનું આકારણી આ અધિનિયમમાં નિર્દિષ્ટ પ્રક્રિયા અનુસાર કરવામાં આવશે;

(સી) આ અધિનિયમના પ્રારંભ સમયે કોઈપણ આવકવેરા સત્તાધિકારી, અપીલીય અધિકરણ અથવા કોઈપણ અદાલત સમક્ષ અપીલ, સંદર્ભ અથવા પુનરીક્ષણના માર્ગે બાકી રહેલી કોઈપણ કાર્યવાહી, આ અધિનિયમ પસાર કરવામાં આવ્યો ન હોત તેમ ચાલુ રાખવામાં આવશે અને તેનો નિકાલ કરવામાં આવશે;

(ડી) જ્યાં માર્ચ, ૧૯૪૦ ના ૩૧મા દિવસે પૂર્ણ થતા વર્ષ પછીના કોઈપણ આકારણી વર્ષ અંગે, (૧) ૨૬ કરાચેલા અધિનિયમની કલમ ૩૪ હેઠળની નોટિસ આ અધિનિયમના અમલમાં આવતાં પહેલાં જારી કરવામાં આવી હોય, ત્યાં તેવી નોટિસના અનુસંધાનેની કાર્યવાહી આ અધિનિયમ પસાર કરવામાં આવ્યો ન હોત તેવી રીતે ચાલુ રાખી અને તેનો નિષ્કર્ષ કરી શકાય; (૨) કલમ ૧૪૭ માં તે અભિવ્યક્તિનો જે અર્થ છે તે અર્થમાં કરલાયક કોઈ આવક આકારણીમાંથી બચી ગઈ હોય અને આવી કોઈ આવક અંગે ૨૬ કરાચેલા અધિનિયમની કલમ ૩૪ હેઠળની કોઈ કાર્યવાહી આ અધિનિયમના અમલમાં આવતી વેળાએ બાકી ન હોય, ત્યાં કલમ ૧૪૮ અથવા કલમ ૧૫૦ માં સમાવિષ્ટ જોગવાઈઓના આધિન રહી, તે

આકારણી વર્ષ અંગે કલમ ૧૪૮ હેઠળની નોટિસ જારી કરી શકાય અને તે અનુસાર આ અધિનિયમની બધી જોગવાઈઓ લાગુ પડશે.”

(ઈ) “[આ ઉપકલમની કલમ (જી) અને કલમ (જે)ની જોગવાઈઓને આધીન રહીને,] ૨૬ કરાચેલા અધિનિયમની કલમ ૨૩એ કોઈપણ કંપની અથવા તેના શેરધારકોના ૩૧મી માર્ચ, ૧૯૬૨ના દિવસે પૂર્ણ થતા આકારણી વર્ષ અથવા તે પહેલાંના કોઈપણ વર્ષ માટેની આકારણી બાબતે અમલમાં યથાવત્ રહેશે, અને આવી આકારણીમાંથી ઉદ્ભવતી તમામ બાબતો પર ૨૬ કરાચેલા અધિનિયમની જોગવાઈઓ એટલી સંપૂર્ણ અને અસરકારક રીતે લાગુ પડશે જાણે આ અધિનિયમ પસાર કરવામાં આવ્યો જ ન હોત;

(એફ) ૧૯૬૨ ની એપ્રિલ માસના પ્રથમ દિવસ પહેલાં પૂર્ણ કરવામાં આવેલ કોઈપણ આકારણી અંગે દંડ લાદવા માટેની કોઈપણ કાર્યવાહી આરંભિત કરી શકાશે અને એવો કોઈપણ દંડ એવો ગણાવીને લાદી શકાશે કે જાણે આ અધિનિયમ પસાર કરવામાં આવ્યો ન હોત;

(જી) માર્ચ, ૧૯૬૨ ના ૩૧મા દિવસે સમાપ્ત થતા વર્ષ અથવા તે પહેલાંના કોઈપણ વર્ષ માટેના કોઈપણ આકારણ અંગે દંડ લાદવાની કોઈપણ કાર્યવાહી, જે ૧ એપ્રિલ, ૧૯૬૨ ના દિવસે અથવા તે પછી પૂર્ણ

થાય છે, તે આ અધિનિયમ હેઠળ આરંભી શકાય છે અને એવો કોઈપણ દંડ આ અધિનિયમ હેઠળ લાદી શકાય છે.

(એચ) રદ કરાયેલા અધિનિયમની કોઈપણ જોગવાઈ હેઠળ કરદાતા દ્વારા કરવામાં આવેલી કોઈપણ પસંદગી અથવા ઘોષણા, અથવા ઉપયોગમાં લેવામાં આવેલ કોઈપણ વિકલ્પ, અને જે આ અધિનિયમના પ્રારંભ પહેલાં તાત્કાલિક અમલમાં હોય, તેને આ અધિનિયમની અનુરૂપ જોગવાઈ હેઠળ કરવામાં આવેલી પસંદગી અથવા ઘોષણા, અથવા ઉપયોગમાં લેવામાં આવેલ વિકલ્પ ગણવામાં આવશે;

(૧) જ્યાં, આ અધિનિયમના પ્રારંભ પહેલાં પૂર્ણ થયેલ કોઈપણ આકલન અંગે, આવા પ્રારંભ પછી પરતફેર ચુકવાપાત્ર બને અથવા આવા પૂર્ણ થયેલ આકલન હેઠળ બાકી રહેલી કોઈપણ રકમના ચુકવણામાં એવા પ્રારંભ પછી ચૂક થાય, ત્યાં પરતફેર પર કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા ચુકવાપાત્ર વ્યાજ તથા ચૂક માટે આકલનગ્રાહક દ્વારા ચુકવાપાત્ર વ્યાજ સંબંધિત આ અધિનિયમની જોગવાઈઓ લાગુ પડશે;

(જે) રદ કરાયેલ અધિનિયમ હેઠળ આવકવેરો, સુપરવેરો, વ્યાજ, દંડ અથવા અન્યથા રૂપે ચુકવવાપાત્ર કોઈપણ રકમ આ અધિનિયમ હેઠળ વસૂલ કરી શકાશે, પરંતુ રદ કરાયેલ અધિનિયમ હેઠળ આવી રકમની

વસૂલાત માટે પહેલેથી લેવામાં આવેલી કોઈપણ કાર્યવાહી પર તેના પ્રતિકૂળ અસર વિના;

(કે) રદ કરાયેલા અધિનિયમની કોઈપણ જોગવાઈ હેઠળ કરવામાં આવેલ કોઈ કરાર, કરાયેલ નિમણૂક, આપવામાં આવેલી મંજૂરી, અપાયેલ માન્યતા, આપવામાં આવેલ નિર્દેશ, સૂચના, બહાર પાડવામાં આવેલી અધિસૂચના, આદેશ અથવા બનાવવામાં આવેલ નિયમ, જ્યાં સુધી તે આ અધિનિયમની અનુરૂપ જોગવાઈ સાથે અસંગત ન હોય, ત્યાં સુધી તે ઉપરોક્ત અનુરૂપ જોગવાઈ હેઠળ કરવામાં આવેલ, કરાયેલ, અપાયેલ, આપવામાં આવેલ અથવા બહાર પાડવામાં આવેલ માનવામાં આવશે અને તે મુજબ અમલમાં યથાવત્ રહેશે;

(એલ) રદ કરાયેલા અધિનિયમની કલમ ૬૦ ની ઉપકલમ (૧) [અથવા કલમ ૬૦એ] હેઠળ જારી કરાયેલ કોઈપણ અધિસૂચના, જે આ અધિનિયમના પ્રારંભ થવા પહેલાં તરત અમલમાં હતી, તે હદ સુધી કે જેટલી હદ સુધી આ અધિનિયમ હેઠળ જોગવાઈ કરવામાં આવી નથી, અમલમાં યથાવત્ રહેશે. [પરંતુ એ શરતે કે કેન્દ્રીય સરકાર એવી કોઈપણ અધિસૂચના રદ કરી શકે અથવા તેના હેઠળ આપવામાં આવેલી કોઈપણ મુક્તિ, દરમાં ઘટાડો અથવા અન્ય ફેરફાર રદ કરવા હેતુથી તેમાં સુધારો કરી શકે;]

(એમ) જ્યાં રદ કરાયેલા અધિનિયમ હેઠળ કોઈ અરજી, અપીલ, સંદર્ભ અથવા પુનરીક્ષણ માટે નિર્ધારિત અવધિ આ અધિનિયમના પ્રારંભના દિવસે અથવા તે પહેલાં પૂર્ણ થઈ ગઈ હોય, ત્યાં માત્ર એટલા કારણસર કે તેના માટે વધુ લાંબી અવધિ નિર્ધારિત કરવામાં આવી છે અથવા યોગ્ય સત્તાધિકારી દ્વારા યોગ્ય કિસ્સાઓમાં સમયવધારો આપવા માટે જોગવાઈ કરવામાં આવી છે, આ અધિનિયમની કોઈ બાબતનો એવો અર્થ કરવામાં આવશે નહીં કે આવી કોઈ અરજી, અપીલ, સંદર્ભ અથવા પુનરીક્ષણ આ અધિનિયમ હેઠળ કરી શકાય.

૪. શ્રી.ભટ્ટે વધુમાં આવકવેરા અધિનિયમની કલમ ૨૬૩ પર આધાર મૂક્યો છે, જે નીચે મુજબ વાંચે છે:

“આવકહિતને પ્રતિકૂળ આદેશોના પુનરીક્ષણ. ૨૬૩. (૧) [મુખ્ય આયુક્ત અથવા] આયુક્ત આ અધિનિયમ હેઠળની કોઈપણ કાર્યવાહીનો અભિલેખ મંગાવી અને તેની તપાસ કરી શકે છે, અને જો તે માને કે તેમાં [આકારણી] અધિકારી દ્વારા કરવામાં આવેલ કોઈ આદેશ, આવકહિતના હિતોને પ્રતિકૂળ હોય એટલા પ્રમાણમાં ભૂલયુક્ત છે, તો તે, કરદાતાને સાંભળવાની તક આપ્યા પછી અને તે જરૂરી ગણે તેવી તપાસ કર્યા પછી અથવા કરાવ્યા પછી, કેસની પરિસ્થિતિઓ જે યોગ્ય ઠરાવે તે મુજબ તે અંગે એવો આદેશ કરી શકે છે, જેમાં આકારણીમાં વધારો કરવાનો અથવા

તેમાં ફેરફાર કરવાનો આદેશ, અથવા આકારણી રદ કરીને નવી આકારણી કરવાની દિશા આપવાનો આદેશ પણ સામેલ છે.

[સ્પષ્ટીકરણ— શંકાઓના નિવારણ માટે, આથી જાહેર કરવામાં આવે છે કે, આ ઉપકલમના હેતુઓ માટે, (એ) આકારણી અધિકારી દ્વારા [જૂન, ૧૯૮૮ ના ૧લા દિવસે અથવા તે પહેલાં અથવા તે પછી] પારિત કરાયેલા આદેશમાં— (૧) સહાયક કમિશનર [અથવા ઉપ કમિશનર] અથવા આવકવેરા અધિકારી દ્વારા કલમ ૧૪૪એ હેઠળ [સંયુક્ત] કમિશનર દ્વારા જારી કરાયેલા નિર્દેશોના આધારે કરવામાં આવેલ આકારણીનો આદેશ પણ સમાવેશ પામશે.

(૨) [સંયુક્ત] આયુક્ત દ્વારા આકારણી અધિકારીની સત્તાઓનો ઉપયોગ કરતાં અથવા તેનાં કાર્યો બજાવતાં કરવામાં આવેલ એવો આદેશ, જે [મુખ્ય મુખ્ય આયુક્ત અથવા] મુખ્ય આયુક્ત અથવા [મુખ્ય મહાનિદેશક અથવા] મહાનિદેશક અથવા [મુખ્ય અથવા બોર્ડ દ્વારા આ બાબતમાં કલમ ૧૨૦ હેઠળ અધિકૃત કરાયેલા આયુક્ત આયુક્ત] દ્વારા જારી કરાયેલા આદેશો અથવા નિર્દેશો હેઠળ તેને પુષ્ટિ કરાયેલ હોય અથવા તેને સોંપાયેલ હોય;

(બી) “અભિલેખ” [માં આ અધિનિયમ હેઠળની કોઈપણ કાર્યવાહીને સંબંધિત પરીક્ષણના સમયે [પ્રિન્સિપલ કમિશનર અથવા] કમિશનર સમક્ષ ઉપલબ્ધ તમામ નોંધોનો સમાવેશ થશે અને હંમેશાંથી સમાવેશ થયો હોવાનું માનવામાં આવશે; (સી) જ્યાં આ ઉપકલમમાં ઉલ્લેખિત અને આકારણી અધિકારી દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ કોઈ આદેશ કોઈ અપીલનો વિષય રહ્યો હોય [જે ૧ જૂન, ૧૯૮૮ના દિવસે અથવા તે પહેલાં અથવા પછી દાખલ કરવામાં આવી હોય], ત્યાં આ ઉપકલમ હેઠળના [પ્રિન્સિપલ કમિશનર અથવા] કમિશનરના અધિકારો એવા મુદ્દાઓ સુધી વિસ્તરશે [અને હંમેશાંથી વિસ્તર્યા હોવાનું માનવામાં આવશે] જેઓનો આવી અપીલમાં વિચાર કરવામાં આવ્યો ન હતો અને નિર્ણય કરવામાં આવ્યો ન હતો.]

(૨) જે આદેશનું પુનરીક્ષણ કરવા માંગવામાં આવે છે તે આદેશ જે નાણાકીય વર્ષમાં પસાર કરવામાં આવ્યો હોય, તે નાણાકીય વર્ષના અંતથી બે વર્ષ પૂર્ણ થયા પછી ઉપકલમ (૧) હેઠળ કોઈ આદેશ કરવામાં આવશે નહીં.]

(૩) ઉપકલમ (૨) માં સમાવાયેલ કોઈપણ બાબત હોવા છતાં, આ કલમ હેઠળ પુનરીક્ષણમાં આદેશ કોઈપણ સમયે એવા આદેશના મામલે પસાર કરી શકાય છે, જે અપીલ અધિકરણ, [રાષ્ટ્રીય કર અધિકરણ,]

વડી અદાલત અથવા સર્વોચ્ચ અદાલતના કોઈ આદેશમાં સમાવાયેલ કોઈ નિષ્કર્ષ અથવા દિશાનિર્દેશના અનુસંધાનમાં, અથવા તેને અસરકારક બનાવવા માટે, પસાર કરવામાં આવ્યો હોય. સ્પષ્ટીકરણ.— ઉપકલમ (૨) ના હેતુઓ માટે મર્યાદાકાળની ગણતરી કરતાં, કલમ ૧૨૯ ની જોગવાઈ હેઠળ કરદાતાને ફરીથી સાંભળવાની તક આપવા માટે લાગેલો સમય અને આ કલમ હેઠળની કોઈ કાર્યવાહી કોઈ અદાલતના આદેશ અથવા પ્રતિબંધાજ્ઞા દ્વારા સ્થગિત રહેલી હોય તે સમયગાળો બાદ કરવામાં આવશે.”

૫. શ્રી ભટ્ટે મુખ્યત્વે સી.આઈ.ટી.(એ) દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશના ફકરા નં. ૪ અને ૬ પર આધાર રાખ્યો છે. ઉક્ત ફકરા નીચે મુજબ છે:

“૪. મેં રજૂઆતો પર વિચાર કર્યો છે. આકારપાત્રની આ દલીલ કે સૂચના નં. એસ.આર.ઓ./૯૯૮ અને બોર્ડ દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલી સ્પષ્ટીકરણના પ્રકાશમાં સહકારી મંડળીની આવક મુક્ત છે, તે નીચે દર્શાવેલ કારણોસર સ્વીકાર્ય નથી.

(૧) આવકવેરા અધિનિયમ, ૧૯૬૧ ની કલમ ૨૯૭(૧) હેઠળ, ભારતીય આવકવેરા અધિનિયમ, ૧૯૨૨ રદ કરવામાં આવ્યો છે. (૨) આવકવેરા અધિનિયમ, ૧૯૬૧ ની કલમ ૨૯૭(૨) હેઠળ, ભારતીય

આવકવેરા અધિનિયમ, ૧૯૨૨ માત્ર તેમાંની કલમો (એ) થી (એમ) માં વર્ણવાયેલા નિર્દિષ્ટ હેતુઓ માટે જ લાગુ પડે છે અને તેમાંથી કોઈપણ કલમ ભાગ-બી રાજ્યની સહકારી મંડળીઓ સંબંધે મુક્તિ માટે વિશેષ જોગવાઈ કરતી નથી.

(૩) આવકવેરા અધિનિયમ, ૧૯૬૧ ની કલમ ૨૯૭(૨)(૧) હેઠળ ભારતીય આવકવેરા અધિનિયમ, ૧૯૨૨ ની કલમ ૬૦એ હેઠળ જારી કરાયેલી કોઈપણ સૂચના, આવકવેરા અધિનિયમ, ૧૯૬૧ હેઠળ ત્યારે જ લાગુ પડે છે જ્યારે ઉક્ત અધિનિયમ હેઠળ કોઈ જોગવાઈ કરવામાં આવી ન હોય. આવકવેરા અધિનિયમ, ૧૯૬૧ ની કલમ ૮૦-પી માં તમામ કરપાત્ર પ્રદેશોમાં આવેલી તમામ સહકારી સંસ્થાઓ માટે વિશિષ્ટ જોગવાઈઓ સમાવિષ્ટ છે.

(૪) સહકારી મંડળીઓના સંબંધમાં જૂના અધિનિયમ હેઠળ કરવામાં આવેલા આદેશોની માન્યતા જળવાઈ રહે તે માટે જૂના અધિનિયમ હેઠળની અધિસૂચના પરત ખેંચવામાં આવી નથી.

૬. પરિસ્થિતિઓ હેઠળ, સૌરાષ્ટ્રમાં આવેલી સહકારી સંસ્થાની આવક મુક્ત છે એવો આકારણીગ્રસ્તનો તર્ક સ્વીકાર્ય નથી. આવકવેરા અધિકારી દ્વારા કરવામાં આવેલ આદેશ ભૂલભર્યો છે અને આવકના હિતને પ્રતિકૂળ છે. તેથી, હું

આવકવેરા અધિકારી દ્વારા કરવામાં આવેલ આદેશ ૨૬ કરું છું અને એવો નિર્દેશ આપું છું કે આકારણી ફરીથી કરવામાં આવે જેમાં સહકારી સંસ્થાની આવકને સંપૂર્ણપણે મુક્ત ગણવામાં ન આવે. આવકવેરા અધિકારીને કલમ ૮૦પી ની જોગવાઈઓનો વિચાર કરવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવે છે. આકારણીગ્રસ્તને સાંભળ્યા પછી યોગ્ય નવો આદેશ કરવામાં આવવો જોઈએ.”

૬. નિર્ણયથી અસંતોષ પામી, આસેસીએ ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ અપીલ દાખલ કરી છે અને ટ્રિબ્યુનલે તેના અગાઉના નિર્ણયો માં લેવાયેલા પોતાના અભિપ્રાયને અનુસરીને, તેના આદેશના પરિણે ૬ માં નીચે મુજબ અભિપ્રાય વ્યક્ત કર્યો છે:

૬. વિદ્વાન ડી.આર.ની દલીલમાં રહેલો બળ અમે માન્ય રાખીએ છીએ, પરંતુ તે જ સમયે અમે નોંધીએ છીએ કે આ વિષય પર અધિકરણ સતત એવો દાવિદાવા અપનાવતું આવ્યું છે કે જૂના અધિનિયમ, ૧૯૨૨ હેઠળ બહાર પાડવામાં આવેલી અને સંબંધિત સત્તાધિકારીઓ દ્વારા પરત ખેંચવામાં આવી ન હોય તેવી અધિસૂચનાઓ સહકારી સંસ્થાને તેના વ્યવસાયમાંથી થયેલી આવક અંગે મુક્તિ માંગવા માટે સારો આધાર આપે છે. તેથી, અધિકરણ દ્વારા સ્વીકારવામાં આવેલા દાવિદાવાને અનુસરીને, અમે ઠરાવીએ છીએ કે નિર્ધારિત સહકારી સંસ્થાને તેની વ્યવસાયિક આવક અંગે મુક્તિ આપવામાં આવતાં આઈ.ટી.ઓ.નો આદેશ ભૂલભર્યો

નહોતો અને મહેસૂલના હિતને હાનિકારક પાડા નહોતો. તેથી, આ મુદ્દે અધિકરણ દ્વારા અગાઉ વ્યક્ત કરાયેલા દષ્ટિકોણોને અનુરૂપ રહીને, અમે અપીલ હેઠળનો આદેશ રદ કરીએ છીએ અને આઈ.ટી.ઓ.નો આદેશ પુનઃસ્થાપિત કરીએ છીએ.

૭. તેથી, શ્રી. ભટ્ટે દલીલ કરી છે કે કાયદાનો આ સિદ્ધાંત સુસ્થાપિત છે કે એકવાર નવો અધિનિયમ અમલમાં આવે પછી, અગાઉના અધિનિયમમાં તેની સ્પષ્ટ જોગવાઈ ન હોય તો, તે હેઠળ બહાર પાડવામાં આવેલી સૂચનાઓ લાગુ કરી શકાય નહીં. વર્તમાન કેસમાં, નવા અધિનિયમ હેઠળ અગાઉના અધિનિયમ હેઠળ બહાર પાડવામાં આવેલી સૂચના રદ થઈ ગઈ હતી અને હાલનો કેસ અધિનિયમની કલમો ૮૦પી અને ૮૦ટી દ્વારા શાસિત થશે. બન્ને કલમો નીચે પુનઃઉત્પાદિત કરવામાં આવે છે.

કલમ ૮૦પી નીચે મુજબ છે:

સહકારી સંસ્થાઓની આવક અંગે કપાત.

૮૦પી (૧) જ્યાં, કરનિર્ધારિત વ્યક્તિ સહકારી મંડળી હોવાના કિસ્સામાં, કુલ સ્થૂળ આવકમાં ઉપકલમ (૨) માં ઉલ્લેખિત કોઈપણ આવકનો સમાવેશ થતો હોય, ત્યાં આ કલમની જોગવાઈઓ મુજબ અને

તેના આધીન રહીને, કરનિર્ધારિત વ્યક્તિની કુલ આવકની ગણતરી કરતી વખતે ઉપકલમ (૨) માં નિર્દિષ્ટ રકમો કપાત કરવામાં આવશે.

(૨) ઉપકલમ (૧) માં ઉલ્લેખિત રકમો નીચે મુજબ રહેશે, એટલે કે:
(એ) એવી સહકારી મંડળીના કિસ્સામાં, જે નીચે મુજબના કાર્યમાં સંકળાયેલી હોય

(૧) બેંકિંગનો વ્યવસાય ચલાવવો અથવા તેના સભ્યોને ધિરાણ સુવિધાઓ આપવી, અથવા (૨) એક કુટિર ઉદ્યોગ, અથવા

(૩) તેના સભ્યો દ્વારા ઉગાડવામાં આવેલા કૃષિ ઉત્પાદનના બજારીકરણ, અથવા] (૪) તેના સભ્યોને પુરવઠો કરવાની દૃષ્ટિએ કૃષિ માટે ઉદ્દેશિત કૃષિ સાધનો, બીજ, પશુધન અથવા અન્ય વસ્તુઓની ખરીદી, અથવા (૫) તેના સભ્યોના કૃષિ ઉત્પાદનનું શક્તિના સહાય વિના પ્રોસેસિંગ, [અથવા] (૬) તેના સભ્યોના શ્રમનો સમૂહિક નિકાલ, અથવા

(૭) માછીમારી અથવા તે સંબંધિત પ્રવૃત્તિઓ, અર્થાત્ માછલી પકડવી, તેને મીઠું લગાવી સાચવવી, પ્રક્રિયા કરવી, જાળવી રાખવી, સંગ્રહ કરવો અથવા બજારમાં વેચાણ કરવું, અથવા તેની સાથે સંબંધિત સામગ્રી અને ઉપકરણોની ખરીદી કરીને તે તેના સભ્યોને પૂરી પાડવાના હેતુસર.] એવી

એક અથવા વધુ પ્રવૃત્તિઓમાંથી કોઈ એક અથવા વધુને આક્ષેપી શકાય તેવી વ્યવસાયના નફા અને લાભોની રકમનો સમગ્ર ભાગ.

[પરંતુ શરતે કે ઉપખંડ (ક), અથવા ઉપખંડ (ગ) હેઠળ આવતી સહકારી સંસ્થાના કિસ્સામાં, તે સંસ્થાના નિયમો અને ઉપવિધિઓ તેના સભ્યોના મતાધિકારોને નીચે દર્શાવેલ તેના સભ્યોના વર્ગો સુધી મર્યાદિત કરે છે, એટલે કે:—

(૧) જે વ્યક્તિઓ પોતાનો શ્રમ આપે છે અથવા, જે સ્થિતિ લાગુ પડે તે પ્રમાણે, માછીમારી અથવા તેની અનુસંગી પ્રવૃત્તિઓ કરે છે;

(૨) સહકારી ઋણ સંસ્થાઓ, જે સંસ્થાને નાણાકીય સહાય પૂરી પાડે છે;

(૩) રાજ્ય સરકાર;] [(બી) દૂધ, તેલીબિયાં, ફળો અથવા શાકભાજી, જે તેના સભ્યો દ્વારા ઉત્પન્ન કે ઉગાડવામાં આવ્યા હોય, તેનાં પુરવઠામાં સંકળાયેલી પ્રાથમિક સહકારી મંડળીના કિસ્સામાં, —

(૧) સંઘીય સહકારી મંડળી, જે પરિસ્થિતિ મુજબ દૂધ, તેલીબિયાં, ફળો અથવા શાકભાજી પુરું પાડવાના વ્યવસાયમાં પ્રવૃત્ત હોય; અથવા

(૨) સરકાર અથવા સ્થાનિક સત્તા; અથવા (૩) કંપનીઓ અધિનિયમ, ૧૯૫૬ ની કલમ ૬૧૭ માં વ્યાખ્યાયિત મુજબની સરકારી કંપની, અથવા કેન્દ્રિય, રાજ્ય અથવા પ્રાંતીય અધિનિયમ દ્વારા અથવા તેના હેઠળ સ્થાપિત નિગમ (જાહેર જનતાને દૂધ, તેલનિયાં, ફળો અથવા શાકભાજી, જે બાબત લાગુ પડે તે મુજબ, પુરું પાડવાના વ્યવસાયમાં સંલગ્ન કંપની અથવા નિગમ હોય તેવો) એવા વ્યવસાયના નફા અને લાભોની રકમનો સંપૂર્ણ ભાગ;]

(સી) ખંડ (એ) અથવા ખંડ (બી) માં નિર્દિષ્ટ કરેલ પ્રવૃત્તિઓ સિવાયની અન્ય પ્રવૃત્તિઓમાં સંકળાયેલી સહકારી મંડળીના કિસ્સામાં (એવી નિર્દિષ્ટ તમામ અથવા કોઈપણ પ્રવૃત્તિઓથી સ્વતંત્ર રીતે, અથવા તેના વધારામાં), આવી અન્ય પ્રવૃત્તિઓને અનુરૂપ તેના નફા અને લાભનો એટલો ભાગ જેટલો [વટાવે નહીં, – (૧) જ્યાં આવી સહકારી મંડળી ઉપભોક્તાઓની સહકારી મંડળી હોય, ત્યાં [એકસો] હજાર રૂપિયા; અને

(૨) અન્ય કોઈપણ કેસમાં, [પચાસ] હજાર રૂપિયા.

સમજૂતી.— આ ખંડમાં “ગ્રાહકોની સહકારી મંડળી” નો અર્થ ગ્રાહકોના હિતાર્થે રચાયેલ મંડળી થાય છે;]

(ડી) સહકારી મંડળી દ્વારા વ્યાજ અથવા ડિવિડન્ડ સ્વરૂપે પ્રાપ્ત થતી કોઈપણ આવક અંગે, તેવી આવકની સમગ્ર રકમ; (ઈ) સહકારી મંડળીને માલસામાનના સંગ્રહ, પ્રક્રિયા અથવા તેના વિપણનને સુગમ બનાવવા માટે ગોડાઉન અથવા વેરહાઉસ ભાડે આપવાથી પ્રાપ્ત થતી કોઈપણ આવક અંગે, તેવી આવકની સમગ્ર રકમ;

(એફ) સહકારી મંડળીના મામલે, જે ગૃહનિર્માણ મંડળી ન હોય અથવા શહેરી ઉપભોક્તા મંડળી ન હોય અથવા પરિવહન વ્યવસાય ચલાવતી મંડળી ન હોય અથવા વીજશક્તિના સહાયથી કોઈપણ ઉત્પાદન પ્રવૃત્તિઓના નિર્વહમાં રોકાયેલી મંડળી ન હોય, જ્યાં કુલ સ્થૂલ આવક વીસ હજાર રૂપિયાથી વધુ ન હોય, ત્યાં જામીનપત્રો પરના વ્યાજરૂપ કોઈપણ આવક અથવા કલમ ૨૨ હેઠળ કરપાત્ર ગૃહસંપત્તિમાંથી કોઈપણ આવકની રકમ. સ્પષ્ટીકરણ—આ કલમના હેતુઓ માટે, “શહેરી ઉપભોક્તા સહકારી મંડળી” નો અર્થ એવો થાય છે કે મહાનગરપાલિકા, નગરપાલિકા, નગર સમિતિ, અધિસૂચિત વિસ્તાર સમિતિ, ટાઉન વિસ્તાર અથવા છાવણીની હદોની અંદર ઉપભોક્તાઓના હિતાર્થે રચાયેલ મંડળી.

(૩) જે કેસમાં કરદાતા [કલમ ૮૦એચએચ] હેઠળની કપાત માટે તેમજ કલમ ૮૦એચએચએ [અથવા કલમ ૮૦એચએચબી] [અથવા કલમ

૮૦એચએચસી] [અથવા કલમ ૮૦એચએચડી] [અથવા કલમ ૮૦-આઈ] [અથવા કલમ ૮૦-આઈએ} અથવા કલમ ૮૦જે હેઠળની કપાત માટે પણ હકદાર હોય, તેવા કેસમાં આ કલમની ઉપકલમ (૧) હેઠળની કપાત, ઉપકલમ (૨) ના ખંડ (એ) અથવા ખંડ (બી) અથવા ખંડ-સી માં નિર્દિષ્ટ રકમોના સંબંધમાં, તે ખંડોમાં ઉલ્લેખિત અને કુલ સ્થૂલ આવકમાં સમાવિષ્ટ આવક, જો કોઈ હોય, તેના સંદર્ભે મંજૂર કરવામાં આવશે, અને તેવી કુલ સ્થૂલ આવકમાંથી [કલમ ૮૦એચએચ] [કલમ ૮૦એચએચએ], [કલમ ૮૦એચએચબી], [કલમ ૮૦એચએચસી.] [કલમ ૮૦એચએચડી,] [કલમ ૮૦-આઈ], [કલમ ૮૦-આઈએ,] [કલમ ૮૦જે અને કલમ ૮૦જેજે]] હેઠળની કપાતો ઘટાડ્યા પછી.

(૪) આ કલમની જોગવાઈઓ કોઈપણ સહકારી બેંક અંગે લાગુ પડશે નહીં, સિવાય પ્રાથમિક કૃષિ ઋણ સહકારી મંડળી અથવા પ્રાથમિક સહકારી કૃષિ અને ગ્રામ વિકાસ બેંકના. સ્પષ્ટીકરણ.— આ ઉપકલમના હેતુઓ માટે, (એ) “સહકારી બેંક” અને “પ્રાથમિક કૃષિ ઋણ સહકારી મંડળી” ને અનુક્રમે બેંકિંગ નિયમન અધિનિયમ, ૧૯૪૯ (૧૯૪૯ નો ૧૦) ના ભાગ ૫ માં અપાયેલા અર્થો જ રહેશે

(બી) “પ્રાથમિક સહકારી કૃષિ અને ગ્રામ વિકાસ બેંક” નો અર્થ એવી મંડળી થાય છે, જેના કાર્યક્ષેત્રની મર્યાદા તાલુકા સુધી સીમિત હોય અને

જેના મુખ્ય હેતુમાં કૃષિ તથા ગ્રામ વિકાસની પ્રવૃત્તિઓ માટે દીર્ઘકાલીન ધિરાણ ઉપલબ્ધ કરાવવાનો સમાવેશ થતો હોય.]”

કલમ ૮૦ટી નીચે મુજબ છે:

કંપનીઓ સિવાયના નિર્ધારિત કરદાતાઓના કિસ્સામાં દીર્ઘકાલીન મૂડીલાભ બાબતે કપાત.

૮૦ટી [વિત્ત અધિનિયમ, ૧૯૮૭ દ્વારા, તા. ૦૧-૦૪-૧૯૮૮થી લોપ કરવામાં આવી. મૂળ કલમ વિત્ત (નં. ૨) અધિનિયમ, ૧૯૬૭ દ્વારા, તા. ૦૧-૦૪-૧૯૬૮થી કલમ ૧૧૪ના સ્થાને ઉમેરવામાં આવી હતી.]

લોટરીમાંથી મળેલી જીતની રકમ સંબંધે કપાત.

૮૦ટીટી. [નાણાં અધિનિયમ, ૧૯૮૬ દ્વારા, ૦૧-૦૪-૧૯૮૭ થી અસરકારક રીતે, કાઢી નાખવામાં આવી. મૂળ કલમ નાણાં અધિનિયમ, ૧૯૭૨ દ્વારા, ૦૧-૦૪-૧૯૭૨ થી અસરકારક રીતે, દાખલ કરવામાં આવી હતી અને નાણાં (નં. ૨) અધિનિયમ, ૧૯૮૦ દ્વારા, ૦૧-૦૪-૧૯૮૧ થી અસરકારક રીતે, સુધારવામાં આવી હતી.]

બચત ખાતામાં થાપણો પરના વ્યાજ બાબતે કપાત.

૮૦ટીટીએ. (૧) જ્યાં કોઈ આકલનાર્થી, જે વ્યક્તિગત હોય અથવા હિન્દુ અવિભક્ત કુટુંબ હોય, તેની કુલ સ્થૂળ આવકમાં બચત ખાતામાં જમા રકમો પરના વ્યાજ સ્વરૂપે કોઈ આવક (સમય જમા રકમો ન હોય તેવી) નીચે જણાવેલ સાથે સમાવિષ્ટ હોય—

(એ) એવી એક બેન્કિંગ કંપની જેને બેન્કિંગ રેગ્યુલેશન અધિનિયમ, ૧૯૪૯ (૧૯૪૯ નો ૧૦), લાગુ પડે છે (તે અધિનિયમની કલમ ૫૧ માં ઉલ્લેખિત કોઈપણ બેંક અથવા બેન્કિંગ સંસ્થાનો સમાવેશ કરીને);

(બી) બેંકિંગનો વ્યવસાય ચલાવવામાં પ્રવૃત્ત સહકારી મંડળી (જેમાં સહકારી જમીન ગીર્ણી બેંક અથવા સહકારી જમીન વિકાસ બેંકનો સમાવેશ થાય છે); અથવા

(સી) ઈન્ડિયન પોસ્ટ ઓફિસ અધિનિયમ, ૧૮૯૮ (૧૮૯૮ નો ૬) ની કલમ ૨ ના ખંડ (કે) માં વ્યાખ્યાયિત કરેલ ટપાલ કચેરી, આ કલમની જોગવાઈઓ અનુસાર અને તેના આધીન રહીને, આકારણીધારકની કુલ આવકની ગણતરી કરતી વખતે, નીચે મુજબ નિર્દિષ્ટ ક્ષેત્ર મંજૂર કરવામાં આવશે, એટલે કે: (૧) એવી સ્થિતિમાં કે જ્યાં આવી આવકની રકમ કુલ મળીને દસ હજાર રૂપિયાથી વધુ ન હોય, ત્યારે આવી રકમની સંપૂર્ણ રકમ; અને

(૨) અન્ય કોઈપણ મામલામાં, દસ હજાર રૂપિયા.

(૨) જ્યાં આ કલમમાં ઉલ્લેખિત આવક કોઈ પેઢી, વ્યક્તિઓના સંઘ અથવા વ્યક્તિઓના સમૂહ દ્વારા, અથવા તેમની તરફથી, ધારિત બચત ખાતામાં કરાયેલ કોઈ જમા પરથી પ્રાપ્ત થતી હોય, ત્યાં આવી આવક બાબતે આ કલમ હેઠળ કોઈ કપાત, તે પેઢીના કોઈ ભાગીદારની અથવા તે સંઘના કોઈ સભ્યની અથવા તે સમૂહની કોઈ વ્યક્તિની કુલ આવકની ગણતરી કરતી વખતે, મંજૂર કરવામાં આવશે નહીં. સ્પષ્ટીકરણ.— આ કલમના હેતુઓ માટે, “મુદતી જમા” નો અર્થ નિશ્ચિત અવધિઓ પૂર્ણ થવા પર પરતફેરપાત્ર જમા એવો થાય છે.]

૮. ઉપરોક્ત કલમોને ધ્યાનમાં લેતા, વર્તમાન મામલો ઉક્ત કલમોથી શાસિત થશે. આ પરિસ્થિતિમાં, કલમ ૨૬૩ હેઠળની નોટિસ, કારણ કે આકારણી આદેશનો આધાર ભૂલપૂર્ણ હતો, ન્યાયસંગત છે.

૯. પ્રતિવાદી તરફથી વિદ્વાન વકીલ શ્રી. દિવેટિયાએ રજૂઆત કરી કે કલમ ૨૬૩ હેઠળની નોટિસના સંદર્ભમાં, આંકલન આદેશ પર વિચાર કરતી વખતે આંકલન અધિકારી, આઈ.ટી.ઓ.એ પોતાનું મન લાગુ કર્યું હતું અને એવો ઉદ્દેશ કર્યો હતો કે મુક્તિની અધિસૂચના આ ક્ષેત્રને નિયંત્રિત કરશે અને તેથી કલમ ૨૬૩ હેઠળ ઉપયોગમાં લેવાયેલ અધિકારક્ષેત્ર અનાવશ્યક છે.

૧૦. અમે બંને પક્ષોના વકીલની દલીલો સાંભળી છે. જે પ્રશ્નો સંદર્ભિત કરવામાં આવ્યા છે, તેમનો વિગતવાર વિચાર આઈ.ટી.ઓ. દ્વારા કરવામાં આવેલા આદેશને ધ્યાનમાં રાખીને કરવામાં આવ્યો છે, જેમાં ૧૯૨૨ ના અધિનિયમમાં થયેલા ફેરફાર પર આધાર રાખવામાં આવ્યો હતો, જ્યારે તે અધિનિયમ ૧૯૬૧ ના અધિનિયમ દ્વારા રદ કરવામાં આવ્યો છે. તે અધિસૂચના પણ રદ થયેલી છે. ધારા ૬૦ અને ૬૦એ હેઠળ જારી કરવામાં આવેલી તે અધિસૂચનાઓ જ આ ક્ષેત્રને શાસિત કરશે.

૧૧. ઘડાયેલું વિધિપ્રશ્ન આવકવેરા વિભાગના પક્ષમાં ઉત્તર આપવાનું રહેશે, કારણ કે જૂની જાહેરનોટિસ પર અપીલીય અધિકરણ અથવા આકારણી અધિકારી દ્વારા આધાર રાખી શકાય તેમ ન હતું અને આવકવેરા કમિશનરના આદેશને રદ કરવામાં અપીલીય અધિકરણ યોગ્ય હતું એમ કહી શકાય નહીં.

૧૨. જ્યાં સુધી બીજા પ્રશ્નનો સંબંધ છે, તે પરસ્પર સંકળાયેલો હોવાથી અને અમે એકવાર ઠરાવ્યું છે કે કલમ ૨૯૭ આ ક્ષેત્રને નિયંત્રિત કરે છે, ત્યાં સુધી અપીલીય ન્યાયાધિકરણ કાયદા મુજબ યોગ્ય નથી.

૧૩. મુક્તિ અને સુનાવણી અંગેની બીજી દલીલ બાબતે, અમારી દૃષ્ટિએ, એકવાર જાહેરનામું રદ થઈ ગયું હોય, તો તે કાનૂનની નજરે ટકી શકતું

નથી. આ ભેદ વાજબી અથવા તર્કસંગત નથી. ઉપરોક્ત પરિસ્થિતિને ધ્યાનમાં લેતાં, આ દલીલ પણ નામંજૂર કરવી જરૂરી છે.

૧૪. તદનુસાર, બંને પ્રશ્નોના ઉત્તર વિભાગના પક્ષે અને કરદાતા વિરૂદ્ધ આપવામાં આવે છે. સીઆઈટી(એ) નો આદેશ પુનઃસ્થાપિત કરવામાં આવે છે અને ૧૯૬૧ ના અધિનિયમની કલમ ૮૦પી હેઠળ મામલો ફરીથી નક્કી કરવા માટે તે જ કેસનો નવેસરથી નિર્ણય કરવા આવકવેરા અધિકારી સમક્ષ પરત મોકલવામાં આવે છે.

(કે.એસ. ઝવેરી, ન્યાયમૂર્તિ)

(કે.જે. ઠાકર, ન્યાયમૂર્તિ)

This judgment has been translated using AI Tool.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: *The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.*